

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Enea împotriva Italiei (MC) - 74912/01

Hotărârea din 17.09.2009 (MC)

Art. 6

Procedură civilă

Art. 6 § 1

Accesul la o instanță

Proces echitabil

Accesul la o instanță pentru a contesta drepturile cu caracter civil ale unui deținut repartizat într-un sector al închisorii cu un nivel ridicat de securitate: *încălcare*

În fapt – Reclamantul a fost condamnat la 30 de ani de închisoare, în special pentru că era membru al unei organizații criminale de tip mafiot. În august 1994, având în vedere pericolul pe care îl reprezenta reclamantul, Ministerul Justiției a adoptat un ordin prin care dispunea ca acesta să fie supus, timp de un an, unui regim special de detenție, prevăzut la art. 41 *bis* alin. (2) din Legea privind administrația penitenciarelor, atunci când acest lucru era necesar din motive de ordine și siguranță publică. Ordinul prevedea diverse restricții în ceea ce privește vizitele, activitățile și controlul corespondenței. Aplicarea regimului special a fost prelungită până la sfârșitul anului 2005, prin 19 ordonanțe, fiecare valabilă pentru o perioadă limitată. Reclamantul a atacat de mai multe ori în fața instanței competente cu aplicarea pedepselor, care a hotărât, de trei ori, să micșoreze unele din restricțiile care i-au fost impuse. Una dintre căile de atac a fost declarată inadmisibilă pe motiv că perioada de aplicare a ordinului expirase și că, prin urmare, reclamantul nu mai avea niciun interes ca actul normativ să fie examinat. În cele din urmă, instanța a dispus revocarea regimului special și, în martie 2005, reclamantul a fost plasat într-un sector cu un nivel ridicat de securitate, unde anumiți deținuți foarte periculoși sunt ținuti separat de ceilalți deținuți. Decizia de plasare în acest sector nu poate fi contestată în sine.

Reclamantul suferă de mai multe patologii, care l-au obligat să utilizeze un scaun cu roțile. Din iunie 2000 până în februarie 2005, acesta și-a executat pedeapsa în secția de servicii medicale a închisorii, destinată deținuților supuși unui regim special de detenție. În octombrie 2008, instanța competentă cu aplicarea pedepselor a dispus suspendarea executării pedepsei cu închisoarea ca urmare a stării sale de sănătate. De atunci, acesta este arestat la domiciliu.

În drept – Art. 6 § 1: a) *Cu privire la restricțiile aplicate dreptului de acces la o instanță în cursul perioadei de aplicare a regimului special de detenție* – Un deținut supus unui regim special de detenție dispune de zece zile, începând cu data comunicării ordinului ministrului, pentru a depune o plângere, fără efect suspensiv, în fața instanței competente cu aplicarea pedepselor. Aceasta din urmă trebuie, la rândul său, să se pronunțe în termen de zece zile, termen stabilit ținând seama, pe de o parte, de gravitatea efectelor regimului special asupra

drepturilor deținutului și, pe de altă parte, de validitatea limitată în timp a deciziei atacate. Instanța a respins una din căile de atac ale reclamantului la peste patru luni de la introducerea acestuia, pe motiv că ordinul în litigiu era abrogat. Astfel, absența oricărei decizii pe fond a golit de substanță controlul exercitat de instanță asupra ordinului respectiv.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

b) *Cu privire la restricțiile aplicate dreptului de acces la o instanță în cursul perioadei de plasare în sectorul cu un nivel ridicat de securitate*

i. *Admisibilitate:* nu intră în discuție latura penală a art. 6 § 1, contenciosul penitenciar nevizând, în principiu, temeinicia unei „acuzații în materie penală”. În schimb, chestiunea accesului la o instanță competentă să soluționeze plasarea într-un sector cu nivel ridicat de securitate, precum și restricțiile de care ar putea să fie însoțită aceasta, trebuie să fie analizată din perspectiva laturii civile a art. 6 § 1. Majoritatea restricțiilor pe care pretinde că le-a suferit reclamantul privesc o serie de drepturi pe care Consiliul Europei le-a recunoscut deținuților prin intermediul Regulilor penitenciare europene, precizate într-o recomandare a Comitetului de Miniștri. Deși aceasta din urmă nu este obligatorie din punct de vedere juridic pentru statele membre, marea lor majoritate recunosc deținuților mare parte din drepturile la care face referire aceasta și prevăd căi de atac împotriva măsurilor care le restrâng. Rezultă că, în speță, se poate vorbi de existența unei „contestatii privind drepturile”. În plus, unele din restricțiile pretinse de reclamant, precum cele vizând contactul cu familia sa și cele care au consecințe patrimoniale țin cu siguranță de drepturile unei persoane și, prin urmare, au un caracter civil. Astfel, este indispensabil ca un stat să păstreze o marjă de manevră în ceea ce privește mijloacele prin care să asigure securitatea și ordinea în contextul dificil al sistemului penitenciar. Dar orice restricție care afectează drepturile cu caracter civil ale unei persoane trebuie să poată fi contestată în cadrul unei proceduri judiciare, având în vedere natura limitărilor, cât și cea a repercusiunilor pe care le pot genera acestea. Astfel se poate realiza un echilibru just între, pe de o parte, luarea în considerare a constrângerilor mediului penitenciar cu care trebuie să se confrunte statul și, pe de altă parte, protecția drepturilor deținutului. În consecință, acest capăt de cerere este compatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, având în vedere că se referă la aspectul civil al art. 6.

Concluzie: admisibil (șaisprezece voturi la unu).

ii. *Fond:* deși este adevărat că decizia de plasare într-un sector cu nivel înalt de securitate nu poate fi contestată în sine de un deținut care ar dori să pună în discuție temeinicia acesteia, în schimb, orice limitare a unui drept cu caracter civil care afectează, de exemplu, vizitele membrilor familiei sau corespondența unui deținut, poate să facă obiectul unei căi de atac în fața instanțelor competente cu aplicarea pedepselor. Având în vedere că, în speță, decizia de plasare nu a generat nicio limitare de acest tip, chiar și eventuala absență a unei astfel de căi de atac nu ar fi putut fi considerată un refuz al accesului la o instanță.

Concluzie: neîncălcare (unanimitate).